

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 28 DECEMBER 1919.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDLAGD AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

SEX VACKRA PRINSESSOR.

JEAN MARC NATTIER VAR UNDER TJUGU år franska konungahusets favoritmålare. Som han återgivit den kungliga familjens samtliga medlemmar är han för Versailleshovets historia av mera intresse än någon annan av den tidens konstnärer. —

Jean Marc Nattier föddes i Paris 1685 och handledes först av sin far Marc Nattier och Jean Jouvenet. År 1714 gifte Jean Marc sig med Marie Madelaine de la Roche och flyttade efter Ludvig XIV:s död 1715 till Haag. Här målade Nattier Peter den store av Ryssland och flera av hovet samt en bataljmålning över slaget vid *Pultava*. Erbjuden att få medfölja till Ryssland avböjde han detta, emedan hans hustru ej ville resa med. Han återvände 1718 till målareakademien i Paris. År 1720 blev Nattier ruinerad genom spekulationsaffärer.

Hans målningar intaga med rätta en framstående plats i Versailles slott, som bevarar i original eller originalrepliker en nästan fullständig serie kungliga porträtt. Ända tills för kort tid sedan har den imponerande raden porträtt av Ludvig XV:s döttrar varit förblandade med varandra och med porträtt av andra prinsessor. Man har nu lyckats identifiera dem på ett tillfredsställande sätt.

Det är en vinst för eftervärlden att konungafamiljen valt en så snillrik konstnär som Nattier, vilken målat "Medames" (prinsessorna) i alla åldrar, kostymer och ställningar. Genom sitt talangfulla målningsätt sökte han försköna de fula under det han lät de vackra framträda i sin fulla glans.

Ludvig XV lät Nattier utföra porträtten av sina tre yngsta döttrar *Victoire*, *Sofie* och *Louise*, uppfostrade i klostret *Fontevault*. Dessa vackra porträtt, som äro daterade 1748, hava sin särskilda historia. Konungen hade nämligen beställt dem för att bereda drottningen en överraskning, varför han hemlighöll konstnärens resa till *Fontevault*. Då *Marie Lezinska* fick se tavlorna, blev det en dubbel glädje för den kungliga modern, som var så länge skild från sina barn. Hon skriver till hertiginnan de *Lugnes*: "De äldsta av dessa tre äro verkligt vackra, men något så näpet som den lilla har jag aldrig sett. Hon har ett så ömt, rörande, mildt och spirituellt utseende". Moderskärleken uttryckte med dessa ord på ett slående sätt det genomgående behagliga hos porträttet av prinsessan *Louise* som barn. De yngsta prinsessorna, *Sofie* och *Louise*, kända under namn "*Medames Cadettes*", hava, förmodligen emedan de voro mindre vackra, icke målats mer än en gång av Nattier. Han har däremot ofta kopierat och upprepat med variationer bilderna, av *M:me Victoire*, vars varma brunaktiga hy, stora blixtrande ögon återgivs å porträtten. Hon har ånyo suttit för Nattier efter sin återkomst från *Fontevault*, särskilt i serien: "De fyra elementen", som senare varit förebilder för gravörers och målares arbeten.

Elisabet målades många gånger av konstnären; det, där hon framställes i jaktdräkt med hatt på huvudet

och handskar i handen sittande framför ett träd, anses vara det mest träffande.

Elisabet förmäldes 1739 med infanten don Philipp av Spanien, sedermera hertig av Parma. Han var fattig och då de ej älskade varandra blev detta äktenskap mindre lyckligt. Hon avled i Versailles 1759.

Henriette, "spelände violonceller". Hon var tvilingsyster till prinsessan Elisabet. Henriette var förtjust i hertigen av Chartres, men konungen tillät icke giftermålet. Då hertigen sedan tillkännagav för henne, att han ämnade gifta sig med Mademoiselle de Conti, önskade Henriette honom all möjlig lycka, men då man därefter berättade för henne, att hertiginnan av Chartres uppförde sig klandervärt och att hertigen var olycklig, så skulle Henriette därav blivit så upprörd, att hon sjuknade och dog 1752.

Å porträttet har hon målats klädd i röd klänning och sittande framför ett klaver, som överhöljts av ett grönt draperi. Axlarne äro nakna och violoncellen stödd mot vänstra foten. Den stora helheten i denna sammansättning och den varma färgen gör kompositionen till Nattiers mästerverk, om vilket han själv skriver: "Det är ett av mina bästa verk".

Adelaide "som Diana". Hon var den tredje i ordningen av prinsessorna samt hade ett ingalunda känsligt temperament. Vid elva års ålder talade hon om att gå i krig mot engelsmännen och liksom Judit på ett förrådigt sätt döda deras generaler och föra fienderna fångna till sin kunglige fader (Papa-Rois). Hon var mycket begåvad, talade både italienska och engelska, studerade matematik och roade sig med urmakeri. Dessutom musikalisk, spelade hon flera instrument. Etiketten besvarade henne och hon föredrog att göra, vad som föll henne in, och hade bland annat oförsiktigt nog ett äventyr med någon vid gardet. Mot dem, som hon icke tyckte om, var hon så grov i sina uttryck, att det icke kan återges. På porträttet framställs Adelaide såsom Diana, sittande å en klippa, hållande en båge i vänster hand, i den andra en pil. Vid hennes sida ligger ett pilkoger. Om livet har hon en gördel av vilddjursskinn och bär i håret en halvmåne till tecken på sin värdighet såsom jaktens gudinna. I bakgrunden ett landskap.

Victoire "med gult skärp." Hon och hennes syster Adelaide voro oskiljaktiga. Victoire var av naturen nonchalant och vek samt tyckte liksom modern om ett gott bord. Prinsessan är å porträttet målade i en dräkt bestående av dyrbara spetsar omslutna med ett gult skärp.

Sophie, "hållande en slöja." Sophie var blyg och skygg och man berättar om henne, att hon var till ytterlighet rädd för åskan. Konstnären har å porträttet målat henne hållande en slöja. Klänningen är av siden och jämförelsevis enkel.

Louise "hållande några blommor." Denna prinsessa, som å porträttet framställs hållande några blommor, var liten till växten, benägen för upptåg och passionerad ryttarinna; hon var religiös och gick i kloster 1769. —

Ludvig XV avgudade sina barn och när de voro små tyckte han om att hava dem i sin närhet. Angående Ludvigs förhållande till dottrarna skriver M:me de Pompadour 1750 följande: "Hans kärlek till sina barn är otrolig och de återgäldade den av hela sitt hjärta". Han skröt gärna över deras kulinariska förmåga och lät dem göra anrättningar, som åtos "en famille", och när de senare som fullväxta fingo deltaga i hovlivet fordrade konungen under vistelsen i Versailles, att de iförda hovdräkt skulle följa honom varje dag i måssan. Så snart denna var över återvände de hem för att kläda om sig och invänta middagstimman, då de voro tvungna att visa sig. De unga prinsessorna påtogo ånyo hovdräkten och voro redo att sällskapa med konungen och roa drottningen med sällskapsspel. En hovdam, som var uppvaktande för veckan, beklagade sig för prinsessan Adelaide, att hon måste byta

En berättelse om två julnätter.

Av TERESIA EURÉN.

DET LILLA BYALAGET VAR SOM ETT kulturhistoriskt friluftsmuseum — allt konst, allt genomförd stil in i minsta detalj.

Jorden gav visserligen rikligt vad som fordrades av den, men med konst var den vunnit och skyddad mot vattnets inkräkningar och väl bearbetad med gamla vackra, hemsmidda redskap. Konst även här. Slättens skiffande dagrar lågo över gårdarna, och matnyttig grönska och gröda inramade den på alla håll. Men ingen särskild, så att säga fristående, naturskönhet drog blicken från människovärlden.

I en sådan trakt skapas rika interiörer med värdefulla bohagsring, eftersökta av antikvitetshandlens hajar. Den lycklige arvtogaren till dylikt lär sig av de senare snart att uppskatta det i klingande mynt, men därmed är ju ej sagt att han förstärker dess värde. De flesta av de välmående bönderna i denna lilla kulturbygd kände sig nog närmast en smula tyngda av all denna gamla alliralj, liksom av en obekvämlig högtidsstass som fordrar hållning och varsamhet — de voro mer eller mindre villiga att befrias därifrån och att skaffa åt en senare tids stillöshet.

Men en fanns som ägde den rätta historiska instinkten för att njuta av en omgivning där tradition, släktenas fullföljda samverkan, talade ur varje redskap inom- eller utomhus, ur arkitekturens linjer, ur traktens fysiologi. Jochim Burmester älskade medvetet sitt gamla hem med dess skatter av nedärvd smak och sed lika mycket som av nedärvd rikedom.

När han kom vandrande på den högt belägna landsvägen — en av de gamla fördämningarna — ja, då kunde han mellan de knotiga pilträden se rätt in genom de blyinfattade smårutorna under den väldiga, halmtäckta takresningen, vars gavel avslutades med två korslagda hästhuvuden. Och sällan gjorde han det utan en stolt lyckokänsla, över att allt vad som fanns därinne nu var i hans ägo!

Hans blick vilade med välbehag på gårdens silhuett, på grindens ornament, bakom vilka vår- och sommarid skimrade brokig blomsterprakt och ända in på senhösten frukttyngda grenar vittnade om välskött mylla.

Inskriften över huvudingången omtalade att huset byggts anno 1648 av Theijs Burmester. Det ville något säga att ära en sådan gård.

Och så hade Jochim fått vänta på den! Han var en man högt uppe i fyrtilalet, innan han blev sin egen och tillträdde som husbonde all denna härlighet. Modern — tidigt vorden änka — hade uppnått hög ålder, och hon släppte aldrig tyglarna så länge hon hade hälsan. Och den hade hon ända tills några dar innan hon dog.

Där den resliga, något lutande gestalten nu kom vägen fram inom synhåll för gården, sköt som vanligt en snabb blick under den sänkta pannan dit bort. Men den här gången såg inte Jochim in över blommande fågling

.....
dräkt fyra gånger om dagen och icke hade en kvart, som hon kunde disponera för egen räkning. Varpå prinsessan replikerade: "Ni behöver endast tjänstgöra en vecka, men jag måste hava detta besvär hela året, varför ni får ursäkta, att jag anser mig vara förtjänt av större medlidande". Adelaide var den mest representativa av prinsessorna.

N. V. H.

eller mognande fruktskörd. Ej heller var hans uppsyn glad.

Mot vägens snö och mot en snödiger himmel avtecknade sig de stubbade pilträden som groteska, hofullna gestalter, troll med knotiga armar, knutna händer. De stängde utsikten, ställde sig mellan honom och hemmet, visade bort honom. Tunga blevo hans steg, och tungt låg det över hans sinne att han kom med oförrättat ärende, att han ej haft mod att gå dit hans föresats kallat honom, utan vänt halvvägs.

Det var nu andra gången modet brustit. Sista söndagen han suttit i kyrkan — där längst fram, där männen hade sina platser — då hade han tänkt: Nu skall det ske! När jag går ut, ber jag att få tala med pastorn! Men så hade han som alltid hängt sig åt det förflutnas stämning i det vackra lilla templet, omgiven av gyllendunkla dagrar på gammalt, inlagt trä i emporer och bänkar, sett uppåt mot det stjärnströdda taket, tyckt som så mången gång förr att dess djupa blå var himlavalvet självt. Att få vara med här som en av de främste, det var någonting alldeles särskilt. Det han skulle offra hade antagit så stora dimensioner, och offrets tvingande nödvändighet hade minskats i samma mån. Han hade nog anat detta, redan när han steg in i bänken, hängde sin hatt på mässingsliljan — den därtill avsedda ställningen, som likt allt annat här var konstnärligt formad — satte sig ned på den rikt utsydda bänkdynan och såg framför sig den sjuarmade lysastake hans farfars farfar skänkt till altaret.

Alltför långt tillbaka sträckte sig de band han skulle slita. Alltför medvetet kär var honom varje liten länk i det hela som gjorde honom hemmastadd i denna tillvaro.

Och sedan hade kyrkoherden stått däruppe och talat om fjärde budet såsom grundvalen för mänsklig samfundsordning: den som ej hedrade fader och moder, hur skulle han bli skickad att rätt fylla sin plikt som medborgare? Det följde en på djupet gående praktisk utveckling, som visade att mannen däruppe kände sitt folk, och nitälskan om dess väl lade starka och varma ord på hans läppar. Han lyfte den tunga gamla boken högt framför sig: här, här finns lagen än i dag! De enkla grundsanningarna gälla ännu för oss, fast de fått en rikare, mångsidigare innebörd för vårt medvetande. Ve det folk som kränker lagens helgd, som lossar på samfundsbanden — ve den som icke hedrar fader och moder!

Jochim satt med lutad panna och lyssnade. Hur skulle han kunna träda inför den mannen och säga: Jag har icke hållit det bud du anser bära samfundslivet — jag, jag är... ja, jag är sannerligen min mors mördare!

Förkrossad lämnade han kyrkan så fort som möjligt.

Men han fick ingen ro. Mitt i veckan hade han så åter styrt sina steg dit bort för att bikta sin samvetsnöd. Men det blev ingenting av då heller. Sen dröjde det länge till nästa försök, ända tills jul, till själva julafton. Då hade han brådstörtat givit sig av, halvt vansinnig av sitt grubbel och sin obeslutsamhet. Och på vägen upprepade han åter och åter vad han skulle säga: Se, så har jag gjort, så har jag försyndat mig!

De anklagande bilderna från det förgångna stego fram så förfärande tydligt, sveften pärlade i hans ansikte trots vinterkylan. Nej, aldrig, aldrig kunde han bekänna detta! Han vände.

Rösten inom honom fortfor att bikta, den skildrade utförligt, utan misskund hans brott.

Iduns byrå och expedition,

Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 14:—	Helt år Kr. 18:—
Halvt år » 7:25	Halvt år » 9:25
Kvartal » 3:75	Kvartal » 4:75
4:de kvartalet » 4:50	Månad » 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.	särskild begärd plats. för särsk. begärd plats.

Då började han försvara sig: Modern hade förtryckt honom! Det var gott och väl att ett barn måste lyda, men skulle en vuxen man också låta föreskriva sig både handlingar och ord och känslor? Skulle en gammal kvinna, vid gravens brädd, ha rättighet att förbittra det liv hon givit sin son, kräva lydnad och tacksamhet i det oändliga och så förvändla kärleken till ett dovt ägg, vördnaden till ett olidligt tryck? Modern hade till sist varit en fordringsägare, en fiende! Så hade han förnummit henne.

Hur hon blivit sådan? Fadern hade ju dött tidigt — Jochim mindes honom ej. Många stridiga intressen ryckte den unga änkan in på livet, färdiga till attack. Grannars och släktingars påpassliga nidskhet lurade som faror runt omkring. Då fick hon se till att värja sig och sitt: det blir man icke mjuk av. Och när hon så fann hur väl hon kunde sköta och förkovra vad hon ju i grunden ansåg för sonens, då blev det en stolt glädje att fortsätta i hans intresse. Hon sade sig att ju längre hon fortsatte, dess bättre för honom. Allt nog, hon kom aldrig ur härskartagen. Allting skulle hon bestämma, och överallt hade hon sina ögon. Skulle det inte bli ett ständigt rivande och härjande, så var det, ej annan råd än att falla undan.

Han höll ju också av henne, kände djupt den tacksamhet hon så ängsligt fordrade. Nog hade han sett hur hon offrat sin kraft för hans bästa, först av alla i arbete, ständigt vaksam på husets intresse, sent i ro. Anade han inte att hon offrat annat också, andra krav på ömhet än barnets? Ja, hon var värd tack! Men detta svartsjuka pockande på en tacksamhet som skulle yttra sig i omanlig självförnekelse dag ut och dag in, år efter år, hans bästa mannaår — det stod ej till att uthärda!

Hur hade han egentligen kunnat härda ut så länge? Ja, han var väl så lagd av naturen, det bjöd honom emot att börja strid, och så hade han sin kärlek till alla hemmets ting, sin önskan och fallenhet att forma vackert vad han dagligen skulle ha för ögonen och handskas med. Retade modern honom över hövan, så gick han in i sin slöjdekammare och tog itu med ett sirligt blomstöd — en miniatyrspaljé — eller gaveln till en bänk, som han snidade efter gamla mönster. Han hade gjort en mängd nyttiga saker, smått och stort. Men allt hade en viss, enklare eller rikare utsmyckning — det var en fröjd att tänka ut sådant, försöka göra efter vackra gamla alster av fädernas konstflit och begripa dem, tillägna sig dem. Han kunde silta och stirra på ett mönster, överstycket till en dörr, räcket till vindstrappan från yttre slugan, eller något annat där vackra linjer gjorde sig gällande, och forska efter varför det var så roligt att se på, vad det var som gjorde det vackert.

Men han var dock annat än en slöjdare. Och liksom han sett det väsentliga i den gamla hemkonsten och på den grund kunnat självständigt tillämpa och ändra, så hade han också idéer till förbättring av gårdens drift, idéer som vuxit fram medan han gått där lydigt tjänande, under tålmodigt hopp att en gång själv få säga det avgörande ordet. Och allhjämt gick tiden, gick, gick men utan förändring för honom. Han var fortfarande samma omyndiga stackare, kommenderad av ett åldrigt kvinnfolk. Och sen han fått hustru och barn, blev det bara fler att tyrannisera för henne. Hustrun hans fick inte så mycket som sälta upp en väv utan att fråga den gamla.

Ur IDUNS program nästa år.

Mina levnadsminnen

av HELENA NYBLOM.

Ett litterärt memoarverk av högsta rang.

Bland Europas ruiner

av EIRA HELLBERG.

Skildringar av det som spirar mot ny tid.

Hemmens kamp för tillvaron

av SARI IVARSON.

En artikelserie från "tjänarnas förlovade land".

I lögnens rike

av ANNA WAHLENBERG.

En utmärkt roman av den populära författarinnan.

Ur en drömmares hågkomster

Av FJODOR DOSTOJEVSKI.

En längre, betydande novell av den store ryske diktaren.

Som liljorna på marken

av HEDVIG SVEDENBORG.

Skisser om kvinnor som sorglöst leva på andra.

Prenumerera genast!

Hur många gånger hade han inte tänkt att nu stod han inte ut längre, nu sade han åt gumman att hålla sig stilla i lillkammaren som alla andra överåriga och låta honom slyra och ställa som han behagade, eljest utvandra han till Argentina! Men — modern kom ut och påminde barskt om en småsak, och ögonblickligen blev hon åtlydd, allt var i sin vana lunk.

Det led mot jul. Han ville inte störa hustruns under helgen, ville låta det gamla året gå tillända på gammalt vis. Men för varje dag blev spänningen allt hårdare. Kanske hade modern ansatts av krämpor, som hon stolt förteगत, och detta hade tagit på hennes lynne. I varje fall var förhållandet olidligt, kunde helt enkelt inte uthärdas vidare, nej inte en timme till! Då — kom det förlösande. Gud själv gjorde slag i saken: hon låg på sitt yttersta. Och Jochim satt vid hennes sida och kände endast en oändlig frid. Det var själva julnatten.

Han hade inte givit vidare akt på den sjuka en längre stund, hur länge visste han ej. Tankarna hade svävat ut mot framliden

— nu äntligen fria. Då hörde han hustruns röst i oförställd lätnad och ömhet: Jag tror hon kommer sig ändå! Se, Jochim, jag tror hon kommer sig!

Plötsligt ryckt tillbaka ur sina framtidssyner, hann Jochim inte lägga sin själ tillräffa i den nya sinnesförfallning — den gamla vanliga — som nu krävdes av honom. Hela hans undermedvetna jag från alla dessa förtryckets år knöt sig samman i en viljeakt, tog form i ett medvetet: Nej, så min själ om hon det ska!

Den sjuka blev orolig, det kom ett häpet, nästan skrämt uttryck i hennes ansikte, läpparna darrade: Men tacksamheten? stönade hon fram — hur är det med tacksamheten?

Då böjde sig den unga över henne: Kära mor lilla, tacksamheten är alltid lika stor!

— Är den? Är den?

Händerna famlade på täcket, skrämelsen vek ej ur de gamla dragen. Sonens själ brottades med hennes. För första gången fogade han sig icke längre. Brutalt nyttjade han den styrka som så länge sammanpressats. Han höll hennes flämtande livsvilja i ett kvävande grepp: Nu är det slut, förstår du, slut, slut!

Andefagen blevo djupare, mera rosslande; de upphörde för några sekunder, började på nytt... Det var som en vädjan: skall jag inte ändå få fortsätta att leva? — Obevekligt svarade det inom honom: nu är det slut!

Pauserna kommo tätare. Med ens stillhet. Den stillhet inför vilken allt annat är buller, den stillhet till vilken man lyssnar.

Ja, så hade det gått till, när Jochim Burmester blev mördare, sin mors mördare! Som sådan hade han känt sig alltsedan dess. I början med trots: åh, tro inte att jag låter hålla mig för narr, jag skall ha min rätt! Och han hade med iver intagit sin plats som herre och husbonde, gjort sig gällande inom kommunen, frossat i njutningen att äga och att bestämma.

Men Jochim var ej den som i längden kunde genomföra en sådan förhärdelse. Det sinne för jämnått, för harmoni och skönhet som kommit fram i hans slöjdande, det hade passivt yttrat sig i undfallenheten för modern, ett instinktivt undvikande av konflikter som gjorde tillvaron oskön. Så skulle han nu visserligen aldrig själv ha uttryckt saken, men icke förty förhöll den sig så och var något för honom betecknande och ganska väsentligt. Djupare, som den bärande grunden, låg dock någonting annat: generationers nedärvda rättsbegrepp och laglydighet. Detta i förening med den känslans ömtålighet som kom honom att förnimma viljan som fullbordad handling — så som mannen från Nasaret gjort det — redde småningom inom hans bröst ett helvete av ofrid och självförebärrelser.

Han hade gjort någonting som krävde bot, den tanken växte fram under vånda och plåga. Småningom formade sig också en föreställning om offrets natur. Men han strävade emot, han ville inte. Då kom tanken på bekännelse. Och till vem skulle han gå med sin nöd, om ej till den vars ämbete det var att rädda själar? Den mannen fick ta ansvaret på sig, han skulle avgöra allt, sedan Jochim bekänt.

— Är det ej rätt att jag offrar vad jag vunnit genom att dräpa henne? ville han fråga. Ty dräpt henne har jag, så känner jag det. Jag tänkte mer än en gång hota henne med att utvandra — skall jag ej göra det nu, som bot för vad jag förskyllt?

Hårläkemedlen — RA — DI — ON — Den bästa julgåva!

Radioakt. Vetenskapligt.
CHEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Rikstel. 17076.
Allm. tel. 14629.

Obs!

Mjällbildning och håravfall upphöra genast. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej döda. Pris pr flaska 6:—.
Gränad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.

Så ville han tala. Men för den finkänslige figuren var själva meddelandet om det som gick honom nära ett våld på hans natur, så mycket mera nu då innehållet var sådant.

Gång på gång fåfänga ansatser, gång på gång skamligt nederlag! Och där han nu vandrade hemåt med oförrättat ärende, kände han att det var oåterkalleligt — han skulle aldrig förmå sig till en bekännelse.

Därmed hade han ställt sig själv inför Guds domstol. På ett eller annat sätt skulle offret krävas ut, det var han viss på. Men han spjärnade inte emot den tanken. Trött av ovana själsstrider fann han frid i den. Nu skulle en högre makt ingripa, han behövde bara vänta. En gång hade han rest sig i frots och som en yrvaken vettvilling förspillt just vad han ville vinna. Hela sitt liv hade han längtat efter att bli fri, men när han brutalt grep efter friheten, gjorde han sig mer ofri än någonsin, en slav under sin samvetsplåga! Nu hade han bara att böja sitt huvud och ta emot vad han dragit över sig.

Lik en som kommer för att ta farväl steg Jochim in genom grinden och gick fram mot den väldiga, halmläckta byggnaden. Han följde med blicken dess konturer, massiv låg den där, som uppväxt ur jorden. Och han såg med sin själs ögon vad han ej kunde urskilja i den skumma vinterdagern: de omväxlande mönster teglet bildade i bjälkarnas rutor, de korslagda, drakliknande hästhuvudena däruppe på gavelåsen, fönstervinklarnas vackra beslag. Först gick han in i den viktiga del av själva mangårdsbyggnaden som utgjorde ladugård och stall, dess egentliga "storstuga". Som en treskeppig kyrka bredde den ut sig: ett stort fritt utrymme i mitten, på ena sidan hästarna, på den andra korna. Hustrun stod just bredvid en kraftig, vit- och svartspräcklig kossa och matade henne med kål, det var jultrakteringen. Hästarna hade fått sin i havre, ett större mått än vanligt. Innanför i stugan — stor även den, som en hall — sutto drängarna och spelade kort, och pigorna mumsade pepparnötter och äpplen. De njöto vilan i fridfull harmoni med sina fyrbenta grannar, sedan den överrikliga julmåltiden, "bukfyllan", som det hetta, bragt med sig en välmående dåsigheit. Där var knappt annan belysning än av brasan på den väldiga murade härden, vars genombrutna portar av smidesjärn stodo öppna. Röda ljusfläckar fladdrade sökande upp mot taket, visade blixlikt uppgången till vinden och några monumentalabjälkar, sjönko, blänkta till i reflexer från fönsterrutorna och lekte på den proportionerliga och utsirade fällbänken därunder, där en yrväckt gås sträckte ut huvudet genom ett hål. Det hela en egendomlig blandning av primitiv sed och kulliverat skönhetsinne.

Mannen och hustrun följdes åt ett par trappsteg upp, in i största kammaren. Här låg ännu huspostillan uppslagen framför tre brinnande ljus på det stora bordet med sina kolossala kulfötter, vid vilket han suttit och läst för husfolket, innan oron drev honom ut. Ett vansinnigt tilltag också att vilja störa kyrkoherden på själva julafton! Men det var ju minnesdagen, värsta dagen på hela året för Jochim.

Det tunga bordet var som ett domarebord, tyckte han, och han trädde fram inför det: ja, herr domare, jag är skyldig!

Ljusen speglade sig i de blanka kakelplattorna på väggen mitt emot, vid sidan om dörren tickade den höga skåpklockan med inläggningarna — den för vilken man bjudit Jochim tusen mark — under fönsterna skym-

tade den snidade ekkistan, där gamla klenoder i ädel metall förvarades, och själv stod han här iförd helgdagsstass, bärande ett helt litet kapital i blanka silverknappar. Allt var sig likt, ännu var han i okvald besittning av hem och arv. Men det skulle ej länge så förbliva, nej inte länge. Domen nal-kades.

I kammaren näst intill sovo redan barnen. Luckorna till de väggfasta sängarna voro undanskjutna. Han såg små knubbiga armar, som fannade om ett helt fång leksaker. En dockvaggas stod dessutom på golvet. Kinjes — Jesusbarnet — hade varit frikostig, Jochim hade slöjdat flitigt före jul. Ja, här var frid. Men inte för honom, inte för honom. — Ah, Gud mina små oskyldiga barn! — Han suckade tungt.

Då lade hustrun handen på hans arm: Du blir bestämt sjuk, Jochim, gå och lägg dig!

Hennes vänliga ansikte tittade bekymrat upp till honom. Hon var en oförarglig liten person, trind och rödblommig, som varit gammelmor väl till lags. Muntert och samvetsgranl skötte hon sitt, lilla mor Becke, och Jochim kände sig tacksam mot henne, tacksam att han kunde vara trygg för hus och barn; men inte var det en hustru han kunde förtro sig åt.

Det sades att han varit kär i en fin flicka från staden, en liten dam som kommit ut och studerat allmogekonst, blivit häpen att finna en så sakförständig, inhemsk förevisare och inneslutit Jochim i sitt högst teoretiska liebhäberi. Men när han helt trohjärtat ifrågasatte vissa praktiska konsekvenser, då hade hon grundligt skrattat ut honom. Med denna erfarenhet — ett nog så hårt slag för den naive mannen — hade han mist lusten för kvinnokärlek och länge inte velat tänka på äktenskap. Likgilligt hade han så tagit den moderna sköt till honom — barn måste han ju ha. Och barnen hade blivit hans renaste glädje. Nu, nu var också den förgiftad!

— Mina små oskyldiga barn, ni skulle veta, ni!

Jochim strök med en trött rörelse över det slätrakade ansiktet. Från näsvingen ned förbi munnen hade grävt sig en djup fåra, och ögonbrynen voro sammandragna i grubbel och smärta. Ogonen hade sjunkit in, blicken kom underifrån, under den sänkta pannan.

— Så sjuk du ser ut, upprepade hustrun.

Han ruskade upp sig till ett svar. Ja, det var nog bäst att gå till vila. Drängarna sutto väl uppe till fram på småtimmarna, de hade sin frihet till det enligt gammal sed, men han tänkte inte vänta ut dem.

Ja, i natt skulle han sova. Inte grubbla — vad som skulle komma, det kom ändå!

Han lutade sig ned och tog upp en liten brokig luva, vred och vände på den med

skygg ömhet. Den hade bandrosett bak, då var det flickans. Pojkarnas hade en knapp. Sakta lade han ned den på dockvaggan, och blicken sökte ännu en gång det blonda, lockiga huvudet.

— Stackars liten, du vet inte du!

Hur länge hade han sovit? Underliga ljud nådde hans öra, och han hade en förnimmelse av att länge ha hört dem. Vad var det? Ett knastrande och sprakande! Detta kunde inte vara brasan därute, det kom uppifrån. Plötsligt rop utanför: eld! eld!

Hälvtklädd var Jochim ute på gården med ett barn på vardera armen och ett på axeln. Så fick han tag i en gammal tjänarinna och skickade henne till grannens med dem, så in igen i det brinnande huset. Hustrun ville ha hjälp att få ut kistan med klenoderna. Han skakade på huvudet:

— Låt vara, det är inte meningen!

Nu förstod han att domen gick i verkstälighet. Han var genast på det klara med dess innebörd. Aldrig hade han tänkt eller handlat så snabbt. Energiskt gav han sina order: alla ansträngningar förenades för att rädda kreaturen, och detta lyckades.

Det rika bohaget ägnade han knappast en tanke, det var tillspillogivet, det var offret. Han hade sagt farväl åt sitt hem, sitt gamla hem, i går. Nu gällde det bara att inget liv gick förlorat, inget utom hans eget — han skulle inte skona sig, man finge se hur meningen var med honom. Och sedan — om han levde — sedan skulle han börja på nytt som en fattig man, men fri! fri! Ah Gud, han skulle vara fri från samvetsförebärrelser, han hade betalt böterna!

Sönderriven och bränd arbetade han rastlös vidare med ett i sikte: begränsa elden, så att ingen mer i byn bleve lidande. Och under tiden gick julnatten, och morgonen började gry.

Den bleka dagern visade rykande ruiner. Högljutt beklagande grannar framkastade gissningar om orsaken till eldsvådan: grov vårdslöshet av fördrängen, som varit uppe på vinden under natten... Som i en dröm såg Jochim vindstrappan, belyst av de röda reflexerna från julbrasan, ett ögonblick blixlikt belyst. Var det ett varsel?

Hustrun grät övergivet — det var hon som belt Jochim gå och lägga sig, själv hade hon också gått till vila, hon hade varit så uttröttad. Att man aldrig skulle kunna lita på folk! Mannen stod bredvid med ett ljst lende: ingen visste någonting, ingen begrep. Hade drängen varit uppe på loftet, nå så var han skickad! Skickad — av den som hade makten!

Grannarna beundrade den målmedvetenhet varmed Jochim lyckats rädda allt levande — det var ingen lätt sak att få ut boskap och hästar, vilda av skrämself, för att nu inte tala om fjäderfä! Och med djup finansiell medkänsla beklagades förlusten i döda inventarier och byggnader. Ingen brandförsäkring kunde täcka de värden som här gått förlorade!

Men den plundrade mannen tröstade hustrun: Nu har det ingen nöd! Gården skall jag nog bygga upp igen, med mina egna händer — nu äro de renal!

Han sträckte fram sina soliga händer. Och hustrun tänkte att den plötsliga förlusten av allt detta, som han skaffat så högt hade rubbat hans förstånd.

— Ser du, sade han, nu behöver jag inte utvandra till Argentina. Det var meningen att jag skulle få stanna här ändå.

En blomstermålarinna.

FRU IDA ANNELL Scoppa har under några dagar i december å Grand Hotell i Stockholm haft en liten utställning av väsentligen blomstermålningar, vilken, sympatisk i sin anspråkslöshet, säkerligen skaffat henne många vänner. Fru Scoppa är sedan länge bosatt i Italien och har blott under krigsåren vistats i Sverige,

och från sitt andra fosterland nere i södern för hon tydligen med sig en kärlek till vackra färger och till ängens och trädgårdens alla skiftande blommor, vilken i hennes konst tagit sig vackra uttryck.

Utbilda Eder till utrikesstenograf.

4-5 pers., helst med studentex., erh. på nyåret förstklassig utbildning i handelskorr., stenografi och maskinskrivning för sv., tyska och eng. språken. (Ev. end. sv.)
MARGA JOHANNESSEN, Examinerad lärarinna — Bankkorrespondent.
Bostad: Danderyd. A. T. 16. Malm Morgsg. 3, 4 tr., Sthlm. A. T. 12908.

Påhlssons
Teaterkonfekt

Tillverkare
A.-B. Carl P. Påhlssons
Chokolad- & Konfektfabrik
M A M Ö

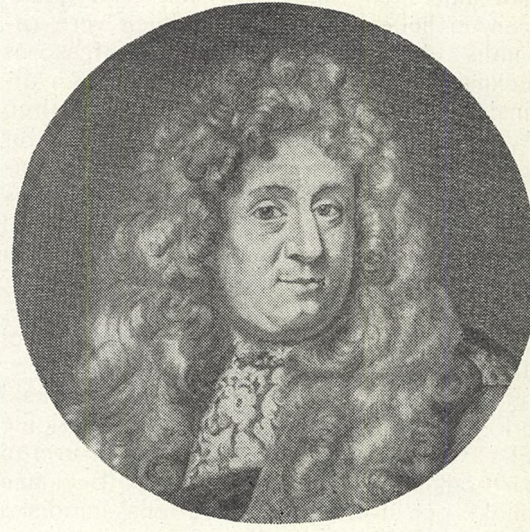
Minnen och gestalter från Lundagård. Av Otto Lundh.

Peder Winstrup.

Nils Beckman.

Samuel Pufendorf.

II.

Svanen i ankdammen.

PROFESSOREN I NATUR- OCH FOLK-
rätt vid Lunds akademi, höglärde Samuel
Pufendorf, kommer med avmätt gång — så-
som den ganska varma junislutdagen inbju-
der till — fram i Killestrådet på väg mot sitt
hus i samma gata. Hans ganska frodiga an-
lete med de djupa, klara ögonen uttrycker
icke samma frejdiga sinnesförfattning, såsom
efter segerrikt utkämpad strid, som brukar
vara fallet, när han vänder hem från sitt au-
ditorium i den gamla katedralens skugga. Det
är icke heller från en framgångsrik skär-
mytsling med fördomens, fåkunnighetens och
den dolska småsinthetens vidunder han den-
na gång vänder. Han kommer från ett av
de trots akademiens ungdom vida omkring
ryktbara lundensiska konsistoriesammanträ-
dena men icke heller just från ett av
dessa av den art, om vilken han själv en
gång fann sig föranlåten att utbrista, att
skulle där vara ett sådant leverne, "då måtte
en Teufel komma in Consistorio". Men efter-
fänsamhet synes det i alla händelser ha
bjudit till, vad där nu förhandlats.

Killestrådet är icke så långt, och om vi
skola få veta något, måste vi därför följa
den lärde herren till hans hus under den stora
linden nära Oxtorget. Där inne i svalkan
kunna vi pusta ut, medan professorn å sin
sida befriar sig från ett par luntor han bu-
rit under armen, avlägger den tunga hatten,
kastar tillbaka några svettklibbande peruk-
lockar, som fallit över skuldran fram mot kin-
den, och kränger av sig syrluten. Sålunda
lättad går han fram till en dörr i rummets
andra sida och spejar ut. Därute lyser det
grönt, och en sval trädgårdsdoff tränger in.
"Ännchen", ropar han och får till svar ett un-
domligt klingande ja, åtföljt av en ung kvin-
nas uppenbarelse i dörren. Junonisk, rödkin-
dad och blond står hon där, med ett blont
litet pyre i famnen och en liten flicka av
något mörkare teint vid handen.

"Åh, Ännchen, vad jag är förslig", stönar
den lärde husfadern, "har du något svalt att
ge mig att dricka?" — "En skål av kurfur-
stens vin? — "Vin, åh nej — hellre litet
Maitrank. — Nå, för resten, tag vinet; dagen
har ju kanske en viss festivitas i sin art —
— ja, sätt lillan här hos mig och kom igen,
så får du höra't."

Den kyligtgröna, guldgående pfalzer-

druvan smeker gommen ljuvligt livande och
läskande, medan fru Anna icke utan att en
viss ängslig glans av undran kommer i de
stora mörkblå ögonen väntar på vad hennes
smäktande make har att förtälja.

Det kommer inte så omedelbart något nytt.
Doktor Samuel börjar i stället tala om sin
barndom i det idylliska pastorsbostället i
Nippolswalde, om sina drömmar och tankar
där, i skolan i Grimma och vid akademierna
i Jena och Leipzig, innan vetandets luft bar
hans andes egna vingar. Hur han under det
oförskyllda åtta månaders fängelse, han i
Köpenhamn fick utstå, blott emedan han vid
krigsutbrottet var huslärare hos en svensk,
fick idéen att utforma grundlinjerna till den
nya rätt han ville lära furstarna och folken,
den som själva naturen bjöd oberoende av
de formler, teologisk och juridisk skolastik
utfunderat. Och han visste ju, till vilken fur-
ste han ensamt i det av våld och våld för-
kvävda Europa tryggt kunde dedicera sitt
djärva verk, viss om förståelse och beskydd.
Länge dröjde det ju icke, innan han från
den nya katedern, den första, enkom för
hans del i ämnet upprättade, kunde ge sin
flammande själ och sin lidande ädla patrio-
tism utlopp för de i häpnad lyssnande stu-
denterna vid Heidelberguniversitetet. Genom
hans tal fingo de först klart för sig, dessa
talrika begåvade ynglingar, många av den
yppersta adel, som flockade sig kring hans
lärostol, vilka svåra följder, ej minst i det
heliga romerska kejsarriket av tysk nation,
bristen på hänsyn till det sant mänskliga gi-
vit gestalt åt. Han visade dem med oförställd
ärlighet samhällets sjukdomar och elände,
visade dem också de naturliga anledningar-
na därtill: furstarnas avlägsenhet från folken,
hovlivets smittosamt fördärliga anda, äm-
betsmännens bedräglighet, prästerskapets
jesuitism och skrymteri. Han var icke blott
den som klandrade och pekade på felen; han
visade ock vägen till botemedlen: en allmän-
nare folkupplysning, förändrade och mänsk-
liga lagar och straffanstalter, avskaffandet av
privilegier, monopol och övriga förmånsrät-
tigheter för somliga samhällsmedlemmar på
andras bekostnad. Allt varefter en lidande
mänsklighet och de bästa andar i sekler stumt
suckat, gav han röst. Genom historiens dunk-
la labyrinth lät han sina disciplar vandra,
men han följde dem också troget fram i
dagen, genom irring och kaos, till ljus i hän-

delsernas inre orsaker och inbördes samman-
hang.

När har världen velat förstå, att den som
risar kan älska högst? Ryktet om de kät-
terska och omstörtande läror, som fingo för-
kunnas under hägn av den frisinnade Carl
Ludvigs av Pfalz spira, trängde vida om-
kring i det germanska riket och ännu längre,
och missnöjda och hofande röster trängde
fram till fristaden i Heidelberg. När så en
sammanfattning av den nya säregna lärdo-
men utskickades av trycket, hjälpte det föga,
att dess auktor dolde sig, under ett nom-
de guerre, han varit noggrant igenkänd
under Severini Momsambani kapprock; den
höga vreden från påvestol och kejsartron
visste väl, vart den hade att rikta sig. Så
vågade då icke ens hans ädle Mæcenus
längre låta honom bekläda katedern. Men
från minnesgott svenskt håll verkades till
hans bästa, och så anlände i rätta stunden
en kallelse till Heidelberg, att Pufendorf
måtte intaga en lärostol, i den vetenskap
han grundlagt, vid den nyupprättade svenska
akademien "i Lunden i Schone".

Det är snart åtta år sedan detta sistnäm-
nda timade, då han nu sitter här och erinrar
sig och hustrun om de öden, vedervärdig-
heter, triumfer och nederlag, han till sin an-
komst hit haft att uppleva. Utan rosande tal
om sig själv, men frimodigt erkännande sitt
uppsåt. Livad av minnas makt och smittad
av makens eldfullhet fullföljer hustrun, me-
dan d:r Samuel pauserar vid en ny skål av
sin ädle gynnares vin. Hon erinrar om hans
strider här i Lund, dem hon bäst känner från
 eget vittnesbörd. Hur han knappast hunnit
hälsa sitt auditorium, förrän avund och ill-
vilja, personifierad främst av egna lands-
män, höllo sig tillreds. Den gamle misan-
tropen Peder Winstrup, biskopen och pro-
kanslern, fann rätt snart lämpligt att före-
hålla riksamiralen, huru rent av vådligt för
riket det kunde vara, att en lärare som Pu-
fendorf finge hållas, vilken ju dock uppväckt
så stor vrede hos de mäktige i det romer-
ska riket, att de utlovat en stor summa pen-
gar till den som kunde "uppenbara eller
apprehendera och överlevera bemålde
autorn" (Severinus de Momsambanus Vero-
nensis). Och när detta icke ledde till något
resultat, sökte Vinstrup och hans tillskyn-
dare allarmera den knappast myndigvordne
Carl XI. Men anmärkningarna blevo även

Husmödrar klaga ofta över att
tvätten blir skör och full av
hål. En garanti häremot är

CHROMOL TVÄTTPULVER

TAPETKOMPANIET

Katarinavägen 7, STOCKHOLM

R. T. 9905. Telegr.-adr.: Tapetkompaniet.

Säljer bästa TAPETER över hela
riket. Största sortering av modernaste
in- och utländska kvalitéer till lägsta
priser. Begär omgående prover från
oss. Till landsorten mot postförskott
eller efterkrav. Bästa inköpskälla för
målare och större förbrukare.

D E N E N D A .

av honom tillbakavisade jämte nådig befallning att nedlägga talan mot ett verk, som "vilade på säkra och axiomatiska principer, vilka ingalunda föllo emot den rena gudaläran, ej heller avveko från ethica vere rationalis et scientifica". Herrar professorer Beckman, Schwarz och Weisser med sin åtminstone nominelle anförare Peder Winstrup gävo sig därför icke. De sökte stöd för sina förmenta kättaranklagelser hos teologiska fakulteten i Lund, men trots att fakultetens egen decanus och läraste ledamot (Schwartz) var "huvudåklagare" fick man även här föga sympati för sin talan. Schwartz måste ta saken i egen hand, och detta trodde han sig nog också göra på ett kraftigt sätt, när han uppsatte sin långa rad av teologiska anklagelsepunkter mot ett filosofiskt verk. Men illa hade det gått, sämre skulle det bliva. Sedan "libellen" blivit censurerad och godkänd av Winstrup och av Beckman "tillökt och förbättrad" med etisk-juridiska samlingar, översändes den av den sistnämnde till Giessen, där den trycktes. De elaka avundsmännen skrattade nog belåtet i mjugg när pamfletten med sina på heder och ära gående beskyllningar mot Pufendorf flitigt utspridd gjorde sin rond i konsistorium och auditorier. Men icke länge. Ty trots den försåtliga anonymiteten visste den förörättade att vid hovet draga fram i ljuset till vederbörlig näpsti både upphovsmän och tillskyndare. Hans intelligens var även här starkare än vedersakarnas illslughet. Värst gick det för äventyraren Beckman, som med landsflykt och ärans förlust fick sona att han velat riva ned solen på denna skumma horisont.

En egendomlig och på sitt sätt härlig typ, denne Beckman, om man, som det ju också faller sig naturligt, sätter honom i jämbredd med och kontrast mot Pufendorf! (Det är skildraren och ej fru Anna, som gör denna reflexion). En Nureddin gentemot Aladdin. Kanske ej obegåvad, men med sin yttliga talang och obskyra bildning (hans doktorsgrad lär ha köpts i Frankrike för klingande valuta) förmäten nog att vilja träta med ett samtids förnämsta geni och avundsam uppbragt över att han ej lyckades draga ett lika talrikt och tacksamt auditorium som denne till den lärostol han uteslutande erhållit genom hovgunst och krypande inställsamhet. Han hade tillägnat Carl XI ett plagiat, som han kallade Medulla Iustiniana, och formellt med anledning härav men efter vad det uppges framför allt emedan han förlovat sig med Hedvig Eleonoras tvätterska, som stod mycket högt hos drottningen, utnämndes han utan vidare formaliteter till professor i romersk rätt vid det nya svenska universitetet. För övrigt beskrives han som en man med mycket behagligt utseende och synnerligen vinnande sätt. Vid de universitet i utlandet han besökt säges han ha ägnat sig mindre åt vetenskapliga övningar än åt gymnastik, dans och fäktning. "Må det", skriver om honom professorn Magnus Laurentius Ståhl, "nämnas till ett bevis av hans lättsinnighet, att sedan han redan blivit professor, visade han studenterna sin färdighet i sistnämnda konst, då han prövade sin styrka med en kringvandrande Fäktnästare". Sedan han ett par års tid ständigt uppvaktat universitetskanslern med ekonomiska klagomål och sedan han ställd till ansvar för oegentligheter å sin sida beskyllt kronåklagaren för tjuvnad, mord och andra ogärnin-

**TAPPAR JAG VÄGEN i mörkret, sér jag intet
ljus mera,
blir mig den värld jag älskar av kvävande
moln skymd,
strålar dock du, o älskade, över min mörka
ängest
liksom en morgonrodnad mot en vårhimmels
rymd.**

**Känner jag allt i gungning, ser jag allt av smuts
sudlat,
kallar jag i förtvivlan allt irrbloss och tomt
sken,
vet jag dock en, vars gråt och leenden aldrig
ljuga,
vet jag dock en, o älskade, en som är ren.**

**Rödare än de rosor som händer ej ha vidrört
blommar ditt hjärta, o älskade, doftar av liv
så.**

**Vitare än den snö som av inga fötter har
trampats,
ser jag igenom dunklet din bedjande själ gå.**

**Därför måste ock du utav spott och spe
mötas,
sänka ditt ögas värme i en kall världs grin.
Därför måste ock du, o älskade, bittert gråta,
dricka i smärta de utvaldas bittra vin.**

**Men när jag ser dig så genom natten ljus
vandra
och när jag lutar min bävande själ mot din,
ger
den mig åter, o älskade, lösenordet till livet,
visar mig väg till den solen som aldrig går
ner.**

RAGNAR JÄNDEL.

gar men ej kunnat leda något av detta i bevis, blev han dömd till 100 dalers böter, ofentlig avbön och tjänstens förlust.

Denna torde han i alla fall snart ha förlorat, ty av den kungliga kommission, som

blivit tillsatt för att undersöka vissa akademiska förhållanden, var han redan uppförd på den s. k. reduktionslistan såsom både oduglig och ovärdig att beklåda en akademisk lärostol. Han fick emellertid av nåd behålla titeln av professor med rättighet att undervisa studenterna i dans- och fäktkonst.

Men glansen kring kollegans i juridiska fakulteten lärostol stack honom fortfarande i ögonen, och det är tvivelsutan han, som varit spiritus rector i den nyss relaterade "kättarförföljelsen". För att undkomma häktning för sina bravader måste han till slut fly till Danmark. Han utgav därifrån yttermera en skrift till sitt försvar, vari han förklarade sig ha övergivit Sverige för den orättvisa och ogudaktighet, som där härskade. In contumaciam dömdes han att mista äran och landsförvisas, och smädeskriften skulle på forget i Lund av bödeln uppbrännas.

På sitt sätt steg Beckman likväl på nytt till klarhet. Han övergick till katolska läran, och särskilt sedan han skrivit en traktat om den heliga rosenkransens rätta bruk, blev han högt anskrivnen på ortodoxt håll, utnämndes till kejsarligt kardinalråd och prost över S:t Michaels kloster vid Bamberg.

Sitt hat mot Pufendorf förglömde han emellertid icke. Men det är nu fru Anna, som har ordet.

— Minns, du, säger hon, när den rasande mannen, trots konungens dom och förbud kom hit nattetid, efter att han i brev hotat dig till livet, och hur han höll sig i sitt hus flera dagar, garderad av sina vänner, helt visst i avsikt att lägga försåt för dig? Ehuru han väl till sist fann för gott att åter taga till harvärjan... Den förskräcklige...

Fru Anna, som med glödande kinder relaterat de förföljelser, för vilka maken varit utsatt efter sin ankomst till Lund — dock med något andra uttryck än våra — drager i andlös förtrytelse en smula längre efter andan.

Doktor Samuel slår avvärjande med handen: "Förivra dig inte, Ännchen! Spill inte krut på död kråka!"

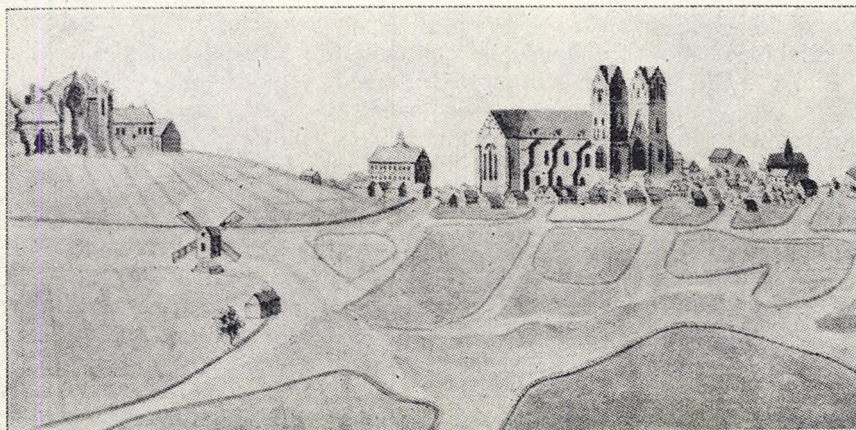
"Kråka... Mycket för oskyldigt namn på den asgamen, den... Men, efter du talar om fåglar; jag skall säga dig, vad jag tänker är främsta orsaken till allt detta flaxet och skriket omkring oss efter att vi kommo hit. Det är helt enkelt det, att du är en svan, som hamnat i en ankdam, Samuel..."

Den sålunda beprisdade ler ännu en nyans hjärtligare än nyss. "Låt av med att smickra oss så mycket, hustru — men om det nu så förhåller sig riktigt med ankdammen, så torde det snart nog vara slut med roligheten i ankdammen nu, ty dansken står för dörren..."

Och professorn berättar, huru i det konsistorium, han nyligen bevisat, överlagts om förandet i säkerhet av universitetets lösa egendom till Malmö, ty en stark dansk här hade landsatts i Ystad i akt och mening att återtaga de förlorade landen och kunde snart hitväntas.

"Men låt icke detta störa vår goda nattro, hustru. Den som kämpar med andans vapen har lika mycket och lika litet att frukta av våldets, varifrån de än väntas..."

Men ännu samma natt sökte en av Beckman utskickad legd bandit taga Pufendorfs liv i hans eget hus. Makans vaksamhet förhindrade det. Och svanens färd skulle ännu gå vida och lysa genom vefandets länder både från Stockholm och Berlin.

Lund 1670. Efter en teckning av Erik Dahlberg.

Löftets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts. från nr 50).

I SITT UTSEENDE HADE JOEL SAHLÉN flera drag, som tydde på hans härstamning på mödernet. Det långa, smala ansiktet med de skarpt markerade dragen och den gula tonen i hans hudfärg, men han hade sin fädernesläkts, den gamla västerbottniska prästsläktens gråblå ögon med det slutna, något sorgtunga uttrycket under de raka, svarta ögonbrynen. Han var över medellängd och spensligt snarare än kraftigt byggd.

Under de fyra första åren syntes han uppe på Rombäcksvallen ett par gånger om året. Alltid hade han något som han stack till Filemon, ett verktyg, en låda spik eller dylikt. I slåttern gav han fullgoda dagsverken och även som timmerman. Men det längsta han stannade var tre dagar, då försvann han, ej sällan utan att säga Sara Alelia farväl.

XV.

I Safvlekärns by, två och en halv mil från Rombäcksvallen över skogen, levde vid denna tid en man, som hade gåvan att komma folk att "se i brännvin". Mannen hette Zachris. Hans förmåga torde ha varit av hypnotisk natur. Var någon stöld eller illgärning i löndom begången gick man till Zachris, väl till märkandes, alltid försedd med ett stop brännvin i en flaska av ofärgat, genomskinligt glas. I brännvinet låt nu Zachris den hjälpsökande skåda tjuven eller illgärningsmannen, i alla händelser den, det lyste honom att utpeka såsom sådan. Ofta torde han genom noggranna och skarpsinniga efterforskningar ha kommit den verkligt skyldige på spåren och hypnotiserade så sin klient, att se denne i flaskan, men ofta utpekade han av illvilja och elakhet helt oskyldiga personer och blev så till ett gissel utan like för trakten.

En kväll i mitten av mars fjärde vintern kom Sara Alelia hem från en färd ned till kyrkbyn. Hon hade förvånats, att inte Filemon hörde, då hon kom uppkörande på gården och efter vanan kom ut och tog hand om hästen, men sedan hon själv fått den i stallet och kom in i stugan fann hon Filemon liggande skjuten därinne.

Två män stodo honom nära; den ene av dem var magister Sahlén. De hade funnit Filemon liggande med ett skottsår i bröstet vid pass en halv fjärdingsväg uppåt skogen.

Sara Alelia hade från första ögonblicket haft saken klar för sig. Hon visste att Zachris i Safvlekärr i sin illvilja utpekade Filemon för ett halvt fånigt inhysehjon, hemma på ett nybygge en mil nedåt, att han, Filemon var den, som vitjade hans guller och snaror. Hon visste, att Filemon flera gånger haft fånen efter sig med bössan, och det fanns inte tvivel hos henne, att det var han som nu lyckats i sin illvilliga avsikt.

Filemon var vid liv och sans, men nära förblödd. Vad som kunde göras för att stilla blodflödet var redan gjort. Den döende flyttades från träsoffan till Sara Alelias egen säng.

Sara Alelia var vit i ansiktet där hon gick, men lugn utan vare sig ord eller åthävor. Då det var sen kväll ville hon bereda natthärbärge åt såväl magister Sahlén som hans

lén, som ägde prästerlig examen kunna känna sig äga Herrans befullmäktigande att, om ock därtill icke av Höga Overheten ordinerad bringa den döende den hugnad nådelöftenas repetition och den heliga nattvardens undfående kunde bereda honom.

Joël Sahlén såg på henne, så nickade han jakande. Men Sara Alelias kindet överdrogs där hon stod i månstrimman av en het rodnad. Hon kände att vad helst hon i det ögonblicket begärt av magister Sahlén, så hade han gjort det. Det var första gången hon misstänkte att Joël Sahlén bar kärlek till henne i sitt hjärta.

Med stor viljeanstängning slog hon bort tanken för vad som nu låg över henne.

Hon gick fram till Filemon och sade honom, att magister Sahlén, som ägde prästerlig examen, var villig att meddela honom den heliga nattvarden. Filemon, som nu knappt kunde tala, fann sig däri.

Sara Alelia dukade fram på bordet. Hon bröt tunnt förungsbröd i små bitar och satte fram ett glas, halvt med enbärdricka. Sist fände hon ett talgljus. Men tanken, att Joël Sahlén givit löftet för hennes skull följde henne. Hon gick fram till honom, där han alljämt stod vid fönstret.

"Icke vill jag förmå magister Sahlén till något, som kan vara hans samvete emot", sade hon.

Joël Sahlén var åter den han brukade vara inför henne. Kunde den döende erfara någon hugnad av, att han för tillfället iklädde sig en prästmans ämbete kunde han för sitt samvete förvisso göra det.

Med mycket allvar trädde han så Filemon nära. Sara Alelia satt stilla vid huvudgärdens

"— och aldrig har Herrans nådelöften ljudit för mig mera tröstande än de gjorde det denna natt och var det tydligt, att den döende helt anammade dem, äfven mottog han den heliga nattvarden i det enkla bröd och vin jag framburit i full förvisning om sina synders förlåtelse. Klockan var fem på morgonen, då min gode och trogne tjänare skildes hädan och ingick i sin Herres glädje."

Sara Alelia och Joël Sahlén vakade tysta hos den döde till dess det dagades. Då buro de ut honom i hans kammare innanför förslugan, för att han skulle vara undan, då gossen vaknade.

Då de kommo in fände magister Sahlén lyktan och tog sin mössa för att gå ut.

Sara Alelia frågade varf han ämnade sig.

"Hästen skall väl ha sitt", sade han.

(Forts. sid. 776.)

*Rik valuta för en
ringa penning*

ger Idun 1920!

*Prenumerera oför-
dröjligen!*

jaktkamrat. Denne sade sig dock tvingad att ge sig av, men magister Sahlén stannade.

Så sutto de hillsammans vid dödsbädden. Filemon jämrade sig ofta och rörde sig i oro, vilket ökade blodflödet, men han blev lugnare, då Sara Alelia tog hans hand och höll den i sin. Där hon så saft, såg Joël Sahlén tårarna samla sig stora i hennes ögon och stilla falla en efter en. Han steg upp och gick fram till fönstret, där han stod och såg ut i den månljusa natten. Han hörde Sara Alelia tala med den döende. Han hörde endast orden: "Du skall ha tack, Filemon — du skall ha tack för allt."

Elden i spisen brann ned till glöd. Då de fruktade att eldskenet var den döendes ögon till men, lade de ej mera på elden, utan blevo sittande i mörkret; endast månskenet stod i en klar strimma in genom fönstret.

Det var vid ett-tiden Filemon sade, att han kände att han skulle dö och att han ville tala med en präst. Sara Alelia, som kände, att hans hand redan börjat bli kall, förstod ju fullväl, att ingen präst skulle hinna komma hillstädes, då det var tre mil till kyrkbyn.

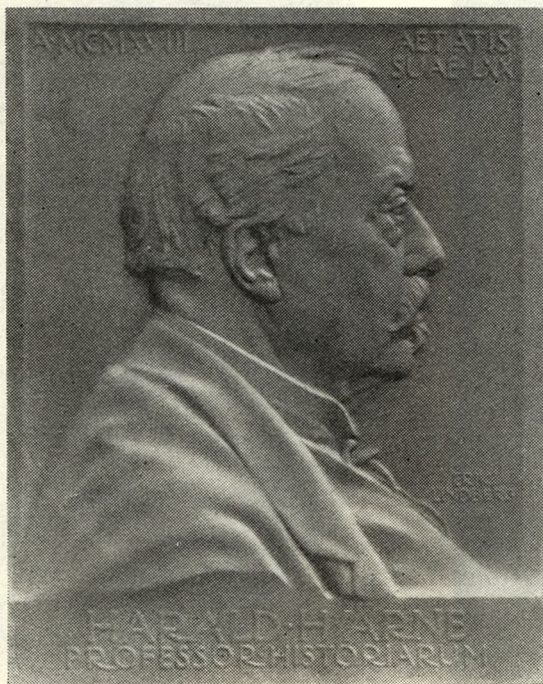
Gång på gång upprepade den döende med allt svagare röst, att han ville ha en präst till sig och att han ville ha nattvarden.

Sara Alelia var rädlös, hennes ögon stodo fulla av oro. Magister Sahlén hade rest sig och åter gått bort till fönstret. Månstrimman stod klar och stilla i rummet.

Den döende tiggde med en enträgenhet som blev allt mer ångestfull.

Sara Alelia gick fram till fönstret, där Joël Sahlén stod. Hennes ögon stodo öppna och ärliga emot honom. Skulle icke magister Sah-

Plakett i guld, överlämnad som hyllning till professor Harald Hjärne på hans 70-årsdag av forna elever. Plakettens frånsida visar ett altare med brinnande eld, varöver läses inskriften: "Sacri ignis antistiti". (Åt den heliga eldens väktare). — G. Angel foto.

Litet av varje

1. Nu är det jul igen.
2. John och Pauline Brunius i lustspelet "Nyckeln och ringen" på Svenska teatern.
3. Överste Rosenblad och prins Bertil på julmarknaden.
4. Gösta Ekman och Alice Uddgren i "Nyckeln och ringen".
5. Nama Wifstrand som "Lille hertigen" på Oscarsteatern.
6. Slutscen ur Sophokles "Konung Oidipus" på Dramatiska teatern.

ur dagskrönikan.

7. Skansens jul. Blekingeduken sys.
 8. Tore Svennberg och Tora Teje i filmskådespelet "Klostret i Sendomir" som i dagarna får sin premiär på Röda Kvarn.
 9. Julstakarna iordningsställas Interiör från Skansen.
 10. Julmarknaden på Stortorget.
- 1, 3, 7, 9, 10. Pressfoto-byrån.
2, 4, 5, 6. Alberg & Preinitz foto.

(Forts. fr. sid. 773.)

XVI.

Det var då Sara Alelia följande lördagsafton kom ned till kyrkbyn med Filemons lik, som hon oförmodat råkade på Norenienus.

Hon hade varit till kyrkogården och fått ned kistan i vintergravnen, där den skulle jordfästas följande dag före gudstjänsten. Så gick hon in till kyrkbyn, till handelsmannen Gran, där hon hade några smärre uppköp att göra. Då hon stod inne i boden, som var till trängsel full av lappar och allmog, hörde hon inne från bodkammaren två röster i full träta. Hon kunde ej misstaga sig, att den ene var Norenienus'. Hon fick visshet därom, då dörren plötsligt flög upp och två män i fullt handgemäng tumlade ut.

Då ingen gjorde något för att skilja dem åt, utan alla fastmer tycktes ha sin stora förnöjelse av uppträdet, trängde Sara Alelia sig fram och fick tag i Norenienus i armen. Hon behövde icke säga något, ty i samma ögonblick han fick se henne stillades hans vrede. Han tog henne vid handen och drog henne med sig mot dörren. Han stannade blott ett ögonblick och sade efter sig, att det fullväl märktes av alla skälmar, som här voro samlade, att Judas högtid instundade.

Norenienus var efter vanan tjänstelös. Förleden vecka hade han kommit hit upp som vicarius vid sockenskolnan. Han hade hustru och ett av barnen, en liten åtta års flicka med sig och bodde i en liten gård vid pass tio minuters väg från handelsplatsen. Dit ville han nu partout ha Sara Alelia med sig. Och hon följde honom.

Han gick bredvid henne pratande och geslikulerande. Han var klädd som hon oftast sett honom förut till dels som präst, till dels som lapp.

Han började tala om de kyrkliga myndigheter, biskop och Domkapitel de där icke unnade honom "äta en beta bröd". Sara Alelia förstod, att han som vanligt hade det knappt och torftigt.

Snart började han dock tala om annat. Han berättade att han sistlidne sommar gjort en sörlandsfärd, den han utsträckt ända till Göteborg och hade han funnit denna stad "behaglig såsom söderort, då den var en stor stad och dock fri från Ecclesiastiken".

I Stockholm hade han råkat excellensen Roos, som frågat efter Sara Alelia och sänt henne många hälsningar, "och kom vid att jag hörde detta namn tårar av synnerlig rörelse i mina ögon. Gud hugsvale för Kristi

skull den ädle Herren och öke hans del i himmelen och på jorden för allt det goda han mig gjort hafver."

Norenienus sade sig också haft för avsikt, att nästkommande söndag vandra upp till Rombäcksvallen och besöka Sara Alelia. Hon kunde ej misstaga sig på, att det var honom en glädje att råka henne.

Då de kommo fram till den lilla gård, där han bodde, började han åter, där han stam-pade snön av sig i förstugan, mumla över biskop och domkapitel, de där orättmätigt undandrogo honom missiv.

I stugan var mörkt, endast några stockvedsträn pyrde i spiseln.

"Eva och Eva Margareta" ropade Norenienus redan i dörren och i det svaga eldskenet såg Sara Alelia tvänne människovarelser sätta sig upp i en säng borta vid väggen.

"Eva Margareta", han gick fram emot sängen", du skall komma och niga för den främmande", han lyfte ned flickan och kom med henne vid handen fram mot Sara Alelia.

Sara Alelia hade redan då Norenienus var adjunkt i hennes hus, hört någon berätta, att han skulle ha en dotter som var det vackraste barn man kunde se. Då nu flickan stod framför henne tänkte hon, att det väl måtte vara denna man åsyftat.

Hon steg med flickan närmare spiseln. Hennes ansikte var linierent som format av änglahand, de stora blå ögonen, omgivna av långa svarta ögonfransar hade ett uttryck av obeskrivlig mildhet, men också av ett allvar som icke var ett barns.

"Du skall niga för den främmande, Eva Margareta", sade Norenienus och kom dem nära.

"Jag har nigit för den främmande" svarade den lilla och såg upp på fadren med ögon mest lika två stjärnor.

"Du skall säga att hon är av hjärtat välkommen till oss", han lade sin hand på barnets huvud och det var ett uttryck av stor ömhet i hans ögon.

Den lilla såg upp på Sara Alelia, det syntes, att hon kämpade med blyghet, en skär blodvåg färgade de fina kinderna, dem svälten givit något skört, genomskinligt.

"Du är av hjärtat välkommen till oss", hennes röst var spröd, men egendomligt klar.

Sara Alelia blev så rörd av den lilla, att hon tog henne intill sig och kysste henne med stor ömhet. Men så kom hon att tänka på, att hon ännu icke hälsat på modren och såg sig om efter denna.

Hon stod bakom dem; hon var en lång, mager kvinna, det var tydligt att hon var i förtid åldrad, svälten talade i hennes drag och det var intet vänligt i hennes uttryck utan fastmera bitterhet, "men kände jag mig dragen till henne som till den, den der mycket lidit."

Det var som om Norenienus ej velat lysa upp rummet, att dess armod ej skulle bli synligt, men hustrun kastade torrved i spiseln, som snart flammade och lyste.

Rummet kunde knappast vara armare än det var. Det fanns intet för fönstren utan kvällsmörkret såg svart in genom rutorna. Sara Alelia kände igen några ting, som hon sett i Norenienus' kammare i prästgården. Den gamla barnötta sälskinnskofferten, det blåmålade matsäckskrinet. En skänk, ett bord ett par stolar och den stora väggfasta sängen var vad som fanns av möbler. På skänken såg Sara Alelia den lilla katolska lyktan.

Norenienus gick omkring som i hög nervositet. Han viskade med hustrun och såg misslynt och hetsig ut, då hon svarade. Sara Alelia förstod, att han ville ha fram fraktering och att intet fanns. Det var som om hustrun inte ens gitte känna grämlse, det

HYLINS PARFYM I PULVER

"GLOIRE"

bör ej förväxlas med puder. Hylins parfym i pulver är nämligen koncentrerad parfym i pulverform framställd enligt av oss upfunnet förfaringssätt. En ask av detta pulver innehåller mera koncentrerad parfym än en flaskas flytande parfym till samma pris.

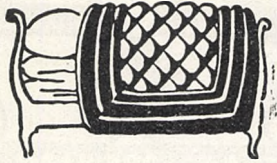
Hylins parfym i pulver möjliggör även i motsats till flytande parfym en genomgående diskret parfymering av kläder, hud och hår. Allt kan parfymeras med "Gloire" parfym i pulver. Lämnar inga fläckar å ömtåliga vävnader.

"Gloire" parfym i pulver (odeur "La Couronne", Liljekonvalj och Syrén) utmärker sig för en utsökt fin och varaktig doft och är den eleganta världens parfym par préférence.

Till salu i alla parfymaffärer. Pris Kronor 3: — per ask.

Hylin & Co:s Fabriks-Aktiebolag, Stockholm.

**DUN
TÄCKEN**

**Varma, hållbara,
eleganta.**

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

STEINWAY
Egenmagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Skeppsbergsgatan 33 Stockholm.

Nº 1
av alla tvättmedel är
Tvättpulvret
RENNEN

SCHÉELS
FABRIKER, AKTIEBOLAG
GÖTEBORGS

var som om hon varit nära slöhet i sitt elände, men som stjärnor i ett mörker lyste de två barnaögonen. Den lilla stod tyst och stilla vid moderns stol, hon såg mestadels på Sara Alelia, blicken blev alltmera stadig och fick ett uttryck av brådmogen klokhet.

Men Norenus gick av och an. Han anklagade biskop och domkapitel, de där egenmäktigt undandrog honom missiv, men hade han hittills icke "varit nog dryg att säga sin mening" men skulle han hädanefter däri inte cedera. Han gick fram och drog upp bordslådan och tog fram en skrivelse, med vilken han sade sig ha varit sysselsatt på förmiddagen. Han fäktade med papperet och klappade det mellan händerna framför hustrun, "härur torde mycket framgå."

Hustruns blick gick förbi honom, som gitte hon knappast se på honom.

Norenus gick närmare elden, han läste med papperet i ena handen medan han med den andra med stor livlighet preciserade sina ord.

Högvördige Herr Doktor och Biskop, samt Commendeur af Kongl. Nordstjerneorden så ock, Plurimum Venerandum Consistorium Herrar Assessorer.

Högvördige Herr Doctorn och Biskopen och Commendeuren samt Plurimum Venerandum Consistorium har väl sedan jag blef prest, behagat förordna mig till två eller tre ställen; men så litet som det hvarje gång skett uppå någon min föregången åtgärd eller att jag sökt någotdera af dem; så liten och ringa har allid den förmån och nytta, som jag mig dervid gjort velat för mig blifva hvarför jag sett mig föranlåten till att lämna orten och stiftet och på någon annan ort, anlingen in- eller utrikes se mig om; hvilket och väl före detta skett, om icke visst beskedligt folk hittills mig derifrån afböjt, att, så vida jag ej kan påminna mig, det jag, sedan jag prest blef, hos Högvördige Herr Biskopen och Commendeuren samt Plurimum Venerandum Consistorium hafva sökt eller begärt någon ledighet, eller ledigt varande ställe, eller om det är så skett har jag det ej fått, jag alltså ändteligen borde förrän jag sluteligen cederade orten och stiftet söka, såsom de kalla det eller begära något nu varande ledigt ställe. — Alltså kan jag, i anseende till sådana motiver och skäl ej annat göra än som ödmjukast hos Högv. Herr Biskopen och Commendeuren samt Plurimum Venerandum Consistorium nu härmedelst anmäla mig som sökande till en nu varande ledig syssla som är schole Beställningen vid Luleå Pædagogic, hvilken till den 30 i denna månad skall sökas, samt suppliera och anhålla om höggunstig åtanka medelst befordrande till samma station och förättning; — på det min lilla familie kunde derigenom på någon liten tid blifva bättre situerad och hjälpter; som och för egen del äfven väl dermedelst finge för denna gången uppskjuta förenämnde min tillernade resa: under hvilken ödmjukaste anhållan, med oaf-lätlig vördnad framhärdar,

**GAHNS
TVALAR**

**FÖRSTKLASSIGA
GULDMEDALJ STOCKHOLM 1897**

**SYSTRARNA
HULTGREN**

TEXTILATELIER
BIRGER ARLSGATAN 13^{II}

*Färdiga och påb. handarbeten.
Största lager av silke.*

FESTDAG

*blir varje dag
som börjar med*

THULE CACAO

Flickornas Julklapp 1919

En
**SINGER
BARN-
SYMASKIN**

*Finnes
i alla
Singeraffärer*

ELEGANT JULGÅFVA

JAPANSKA
MORGONROCKAR

I SIDEN

HANDBRODERADE - VADDERADE

PRESENTKORT

J. F. HOLTZ

H. M. DROTTNINGENS

HOFLEVERANTÖR

Den eleganta och ge-
digna julpresenten i

Pälsvaror

köpes uti

ARVID LINDAHL'S

PÄLS-MODE-AFFÄR
Biblioteksgatan 7
- Hamngatan 5 A -

Låga bestämda priser

Högvärdige Herr Doktors och Biskopens
och Commendeurens samt Max. Veneran-
dum Consistorium aldra ödmjukaste tjenare.
Olof Mårtensson Norenus.

Han gick fram mot hustrun.

"Pædagogien i Luleå" assurerar sin ordi-
narie innehafvare 333 Rdr. i riksmünt och
forde ej så litet sportler vara att påräkna på
den orten", han gruggade belåten sina hän-
der som hade han redan sysslan.

(Forts.)

»Husfru och matmor».

VI HA MOTTAGIT FÖLJANDE:

Eder anmälare påtalar den upprepade förekom-
sten av orden *bacon* och *casserole* i mitt arbete "Hus-
fru och Matmor". Med anledning härav ber jag få
ta Ert utrymme i anspråk för att citera några mo-
tiverande rader ur de få och kortfattade allmänna
erinringarne i bokens början:

"Främmande beteckningar hava i framställningen
undvikits. Förekommande undantag torde i regel
förklaras på ort och ställe. Dock bör framhållas,
att för undvikande av långrandighet ofta

ordet *bacon* står i st. f. *lättsaltat, lättrokt fläsk*,
ordet *casserole* står i st. f. *gryta av eldfast lergods*".

Främmande beteckningar hava verkligen undvi-
kits. Men bör en terminus technicus som *casserole* —
i och för sig lika berättigad som någonsin consom-
mé — utan vidare ersättas med *lergryta*? *Casserolen*
kan vara av t. ex. *täljsten* också. Och vad *heter*
bacon på svenska? Som bekant är det *icke* detsam-
ma som vanligt salt fläsk. Skulle anmälarer vilja
meddela de adekvata svenska motsvarigheterna till
de anmärkta utländskheterna?

GERTRUD NORDEN.

*

Med tanke på att författarinnan av "Husfru och
Matmor" vänder sig till personer av vilka det stora
flertalet ha att hålla sig till *svenskt* kök och *svenskt*
språk, vågar anmälarer, som beretts tillfälle att taga
del av ovanstående, att som sin mening uttala, att
om förf. ovillkorligen vill ha beredning "en cas-
serole" (oavsett att en sådan pjes torde förekom-
ma i endast ett ytterst ringa fåtal svenska kök)
hade hon lämpligen bort vid varje tillfälle i en liten
not eller parentes förtydliga sin anmärkning. Det
är nog ej många husmödrar eller kokerskor, som
ständigt ha i huvudet vad de på sin höjd ögnat ige-
nom i ett företal, allra minst när det är fråga om
ett uttryck, som är dem så fullkomligt främmande.

Vad ordet "bacon" beträffar, vill jag erinra om
att vad man i Amerika menar med "bacon" och
vad väl också förf. avser med detta ord, knappast
förekommer i handeln här och att det är en-
dast ett ringa fåtal, som över huvud taget vet vad
det egentligen är. "Rökt sidfläsk", som hos oss
motsvarar "bacon", är här mycket starkare och
hårdare rökt än den amerikanska sorten, och när
förf. låter "bacon" ingå i åtskilliga rätter, kan man
fördenskull befara, att resultatet i de svenska kö-
ken skall bli mindre lyckat.

De av anmälarer framdragna amerikanska uttryc-
ken utgöra f. ö. blott ett enda obetydligt av de
många bevisen på att förf. helt och hållet utgått
från *amerikanska* matförhållanden. Jag är emel-
lertid glad, att jag ej anmärkte på fler av besyn-
nerligheterna, ty för t. ex. ett så obegripligt ord
som "putsningsstycken" (av ben) skulle det verkli-
gen varit mig omöjligt att lyda någon förf:s an-
maning att "meddela det adekvata svenska uttryc-
ket".

ANMÄLAREN.

Vi kunna alltid försöka.

FÖR OSS HUSMÖDRAR ÄRO GODA RÅD
dyrbara, när det gäller en så aktuell fråga som
tjänarinnefrågan.

De uppväxande unga kvinnorna ur alla sam-
hällsställningar hava smittats av den rådande
tidsandan, självständiga platser med höga lö-
ner, kort arbetstid och mycken frihet.

Alla yrken och arbeten väljas hellre än arbetet
i hemmet. Ofta övergå tjänarinnorna till fa-
briksarbetet, som i grund och botten fysiskt och
psykiskt pinar ut individen fortare än vad tjäna-
rinnekallet gör, men för tillfället lämnar dem
högre löner och större frihet i utbyte.

Det enda som lockar flickor till tjänarinnekal-
let är höga löner.

Lyckas man få en bra jungfru, söker man be-
hålla henne så länge som möjligt genom stän-
digt höjda löner. Det finnes dock ännu en möj-
lighet att skapa en duglig tjänarinna. Om man

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets
försämsta fabriker. Försäljnings-
magasin: Stockholm: Drottningg.
28, Göteborg: Arkaden, Malmö:
Österg. 28, Norrköping: Drott-
ningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

**OLJE-
MÅLNINGAR
A.Q.VARELLER**

av Sveriges förnämsta
konstnärer

A.-B. C. E. FRITZES
K. HOVBOKHANDEL
Fredsgatan 2

Höstmelodierna

från ROLFS Musikförlag.

*Hindustan, Foxtrot, Flickan från
Hawaii* med text.
Lis (et) to the Rhapsody Rag
Promenade nocturne
Du vår Toreadördådor
Tänk att han kan, och tänk så länge
att tillgå hos alla Bok- och Musik-
handlare samt från
Ernst Rolfs Musikförlag,
Drottningg. 63, Västerlångg. 67 - Stockholm

"Skriv snart!"

Använd till korrespondensen
"PAKO" BREVÅSKAR
innehållande papper och kuvert i
smakfull utstyrelse och alla pris-
lägen. Ingenting förfäres, pappe-
ret ligger färdigt, snyggt och fint i
sin ask. Praktiskt
och ekonomiskt.
Sålas hos alla Bok-
o. Pappershandlare.
Fabrikanter:
**AB. Papperskom-
paniet, Sthlm.**

EUCALYPTUS

Tabletten

är välsma-
kande, kraftigt
verkande vid
förkyllningar hals-
o. strupåkommor etc.

Weydes Tekn. Fabriks A/B., Norrköping.

Bästa järnmedel

utmärkt styrkande.
Föreskrives av många läkare.
Fås på apoteken.

BOLINDER'S

Erkänt
förstklassigt
arbete.

Olika storlekar för
hushåll, restauranter, slak-
tare, charkuterier m. m.

Priskurant på begäran från
Bolinders
Stockholm

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgi-
vande och mest stärkande
av alla moderna organiska
järnpreparat. Synnerligen
lättsmält föredrages det av
den ömtåligaste mage. Vid
blodbrist och svaghet av
största verkan. Dess ange-
näma smak gör att det med
lätthet tages av såväl barn
som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM**
STOCKHOLM
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Ett praktiskt kök

Se bilderna och läs de båda
kapitlen i **Husfru och Malmor** av
Gertrud Norden, som handla om
ekonomiavdelningens planlägg-
ning och utrustning. Resultatet
av studier och iakttagelser sär-
skilt i Förenta Staterna samt av
mångårig erfarenhet i olika län-
der under eget arbete i eget
hushåll. 507 sidor. Pris: häftad
kr. 12:—, kartonnerad kr. 14: 50,
klotb. kr. 18:—. Ahlén & Åker-
lunds Förlags A.-B., Stockholm.

PIX

Till skydd då Amor bjuder fäst,
Pix är bra o. **Pix** är bäst!

exempelvis då hon till belåtenhet utfört sitt ar-
bete vissa år, hjälper henne fram till ett högre
sammällsplan, där hon lättare och mera själv-
ständigt kan tjäna sitt uppehälle.

Flickor med "gott huvud" eller utpräglade an-
lag i den ena eller andra riktningen hjälper man
med något litet penningelån, rekommendationer
o. d. allt efter råd och lägenhet.

Det är ju möjligt om denna tanke förverkligades
man skulle vinna en stor procent flickor för hus-
hållet, som nu gå till fabriker. Det är nöd-
vändigt att de unga kvinnorna läras, att tjäna-
rinnekallet lönar sig lika bra som vilken annan
plats som helst.

Det utvecklar henne för ett blivande äkten-
skap och gör henne praktiskt duglig för alla
yrken hon än kan välja.

På husmödrarnas loft faller dock det besvä-
ret att söka spåra tjärrinnans rätta natur och
söka leda henne in på en bestämd bana, som är
passande för henne.

Nog skulle vi nutida unga husmödrar, som än-
nu äga kvar ungdomlig entusiasm, finna ett nöje
i att hjälpa fram våra tjärrinnor och fostra dem
till tänkande kvinnor med höga livsintressen.

Lyckas vi, skulle vi göra oss själva, vårt folk
och vårt land en stor tjänst. Tjänarinnakallet
skulle bli ett lika aktat och eftersökt yrke som
vilket annat kall som helst.

Vi kunna alltid försöka! Kanske tjärrinnakal-
let betraktat från denna sida skulle bli både ak-
tat och lärorikt.

Kanske en sådan hemmission kan fylla oss med
lika stor tillfredsställelse som vilka andra no-
jen vi njuta på lediga stunder.

BET.

Medan ridån är uppe.

DRAMATISKA TEATERN HADE INGEN TUR
med Oidipustragedien, trots hr Hedqvists ärliga
och delvis också konstnärligt lyckliga tolk-
ning av huvudrollen. Det kan för övrigt knappast
läggas publiken till last om den icke är mot-
taglig för Sophokles hemska och tunga drama
i den form det gavs å Dramatiska teatern. Så
mycken våldsamt i känslan och ett sådant an-
hopande av färor kräver rum och rymd efter
stora mått — här flaxade diktens kval och li-
delser omkring som burstängda fåglar och tra-
giken som bort gripa sinnena, blev skri i luften
utan resonans.

locastes korta men viktiga roll utfördes med
mycken stilkänsla av fru Schildknecht-
Wahlgren, särskilt åtbördsspelet känneteck-
nades av ädel plastik. Om de övriga rollin-
ne-havarna må endast sägas att de kunde ha gjort
sin sak bättre utan att anmälares därmed vill
påstå att de voro misslyckade.

På Kgl. teatern har Claire Dux ånyo gäst-
spelat med mycken framgång, senast som Martha
i operan av samma namn. Det skälmska i hen-
nes dramatiska framställning och sångens fri-
ska skönhet äro ju också faktorer, som måste
entusiasmerna publiken, själva operan må nu vara
hur förlegad som helst. Och Martha är förlegad
med sin banala och omöjliga handling. Men den
innehåller sångnummer, av vilka röstbegåvade
sångare och sångerskor kunna utvinna ett akt-
ningsvärt akustiskt skönhetskapiäl.

ARIEL.

Den kriminalkomedi, som den 13 d:s hade pre-
miär på Vasateatern, "Hertiginnans hals-
band", var tillrättalagd som ett improviserat räk-
nexempel, vari plötsligt helt ogenerat en faktor
byttes ut mot en annan och där det föga fråga-
des efter vad dessa faktorer egentligen skulle
fäcka av mänskligt innehåll. Den långdragna pjä-
sen vill man helst glömma — men vad man
minns är några briljanta typer, som de upp-
trädande skapade: Sture Baude spelade
en adlad judisk bankir med en utomordentlig
äkthet i åtbörder och hela sitt väsen, Nils
Johannisson var en i sin självgodhet dräp-
lig polispresident, Tollie Zellman en raffine-
rad operasångerska — för att blott nämna några
av de viktigaste rollerna.

"Stockholms damer stadsfullmäktige". I arti-
keln under denna rubrik i nr 50 uppgavs genom
en felskrivning namnet Elsie Thiel i stället för
fru Elisif Théel, som bekant namnet på en
aktad representant i fullmäktige för högern, vil-
ket misstag härmed rättas.

Sammetsmjuk, smidig och
vacker hy

får Ni genom att använda

Florodol-

tvålen.

VINÄGRONS ÄTTIKSPRIT

A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER
STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

BARNÄNGEN VADEMECUM

DET VÄRLD/BERÖMDA-MUNVATTNET
TILLVERKAS OCH SÄLJES I ABSOLUT
/AMMA KVALITET /OM FÖRUT

Cloettas.

GULD=CACAO

och

CHOKLAD

Förnämsta svenska fabrikat

Säljas överallt

Tobaksmonopolets Cigarrer.

För julmarknaden har Tobaksmonopolet berett sig genom att öka lagren av följande cigarmärken, vilka finnas hos alla välförsedda återförsäljare:

18 öres: Nr. 76 Hjärter Dam
25 öres: Nr. 85 Bris
30 öres: Nr. 189 Mignon
50 öres: Nr. 167 Caballero
55 öres: Nr. 169 Comtesse
60 öres: Nr. 170 Brillant

Nr. 76 och 189 tillhandahållas i lådor om 50 och 100 st., Nr. 85 och 86 endast i lådor om 50 st., Nr. 167, 169 och 170 endast i lådor om 25 st. cigarrer.

Stockholm i december 1919
TOBAKSMONOPOLET.

70

år fyllde

ELLEN KEY

DEN 11 DEC.

LÄS BOKEN OM

ELLEN KEY

EN LIVSBILD

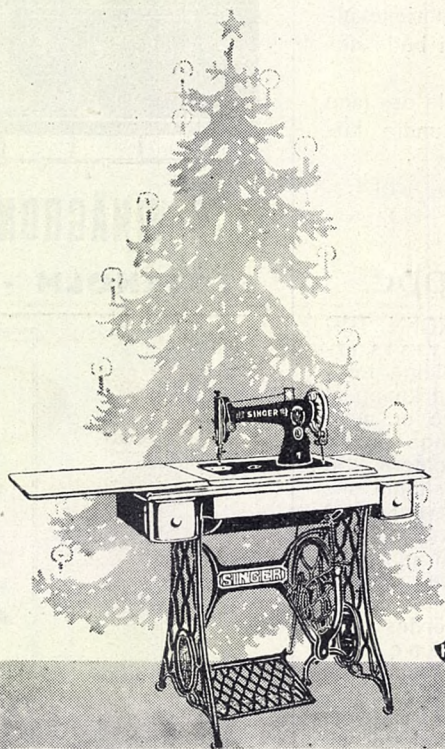
av

LOUISE HAMILTON

2:a uppl. illustr.

3.25

Wahlström & Widstrand

DEN BÄSTA JULKLAPPEN "EN SINGER"

(Forts. fr. B-numret.)

Vi andas en renare luft. Vi tycka att hela världen är så härlig. Allt fullt och vrängt är borta. Vi ha glömt det, om vi sett det förut. Nu se vi blott det vackra. Det stora, det vida. Det solomspunna. Ty här uppträffad sett är allt solomspunnet.

Försök att pröva på bara, när något tråkigt och förargligt möter dig.

Och du skall nödgas ge mig rätt om du har tålmod och kraft, självövertinnelse och hjärtats ödmjukhet. Och först och sist människokärlek. Ty allt detta förutan skall det tråkiga och förargliga bara dra dig nedåt, nedåt och nedåt. Och du skall falla i den ena klyftan efter den andra. Vilket alldeles inte behövs så länge det vita vackra tempel fridsinbjudande reser sina gyllene kupoler och smäckra spiror däruppe på krönet i den rena, härliga luften, där man tycker sig vara så nära himlen, att det är, som om denna vore öppen på ett eller annat ställe för att ge oss dödliga en liten glimt av härligheten därovan.

Låt oss öva oss i självövertinnelse. Ty självövertinnelsen ger icke blott lycka, för icke blott fram till vishet, utan självövertinnelse ger oss makt, makt över hjärtan. Större makt kan ingen härskare på jorden äga.

Ebon.

BREVLÅDA

RED:s BREVLÅDA.

Julstämning. Känna icke till dikten.

Vredgad vän av Idun. Ni skall ha ett uppriktigt tack för Ert intresse. Men skulle Ni ej som balans mot Edert misshag över teckningen i fråga vilja känna något av tillfredsställelse inför häftets många övriga illustrationer, av vilka åtskilliga utan överdrift sagt äro så konstnärliga, att även en finsmakare som Ni bör kunna se dem med nöje. Dock, noga taget, handlar Ni precis som människor i allmänhet: skriker högt över vad som inte faller Er på läppen, men låtsas om ingenting, när ett litet erkännande ej vore opåkallat.

Vestmanlands Läns Tidning

är Länstidningen för

Västmanland och Bergslagen

Daglig upplaga:

13,000 exemplar.

Det bästa annonsorganet.

FREJAMI PASTILLERNA

fylla såväl hyggenens som den goda smakens krav. Vålgörande vid fall av hosta, heshet och liknande åkommor.

REN SOCKERPRODUKT!

SÄLJAS ÖVERALLT!

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
 FORORDAS AV LÄKARE
 Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
 SALJES ENDAST I APOTEK
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Huvudkontor: PROFESSOR A. VESTERBERG

Gurkmjök
 av Sanas tillverkning är på grund av sin sammandragande verkan på pormarna ett enastående utmärkt medel mot grov och oren hy samt pormaskbildning och i övrigt ett sedan gammalt välkänt hudförsköningsmedel av högsta rang. Pris 5 kr. Sändes diskret mot postförskott + porto.
 LABORATORIET SANA, Östhammar.

PIANISTERI
 Ny katalog över ca 1,200 steppar, valser, salongsstycke, sänger m.m. för piano sändes gratis.
 E. Anderssons Musikförlag, Malmö 23.

Annonsera i Idun!

Tellerins MARGARIN ÄR BÄST

Den bästa Julklappen - En Högvarnars Symaskin.

En Julgåva af bestående värde.

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Goda Jästmjöl är bäst och pålitligast.
 Säljes överallt i burkar å 25, 40 och 75 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Består alltid
 Rocks Brötdor

BRITTISKA UNIVERSITET

I Storbritannien finnas 18 universitet, vilkas lärarstab och elevantal äro ungefärligen följande:

	Lärarstab	Studenter
Universitetet i Aberdeen.....	84	1024 (328 kvinnliga)
„ „ Belfast.....	66	685
„ „ Birmingham.....	141	874
„ „ Bristol.....	222	895 (241 kvinnliga)
„ „ Cambridge.....	138*	3676 (1914)
„ „ Dublin (T. C. D.)..	100	1285
„ „ Durham.....	151	961 (33 kvinnliga)
„ „ Edingburgh.....(c)	200	2529 (546 kvinnliga)
„ „ Glasgow.....	158	2916 (662 kvinnliga)
Irländska nationaluniversitetet.....	157	1774
Universitetet i Leeds.....	186	1065 (204 kvinnliga)
„ „ Liverpool.....	214	1170 (305 kvinnliga)
„ „ London.....	800—900	4086
„ „ Manchester.....	238	1268
„ „ Oxford.....	159*	3045 (450 kvinnliga)
„ „ St. Andrews.....	93	508 (200 kvinnliga)
„ „ Sheffield.....	146	399
„ „ Wales.....	164	1319 (437 kvinnliga)

* Dessutom finnes ett stort antal kursledare och docenter.

(Universitetsnotarierna lämna på begäran alla närmare upplysningar.)

DEN NYA ENGELSKA "PH. D."-GRADEN.

Flera brittiska universitet ha nu inrättat en "Ph. D."-grad, som torde lämpa sig speciellt för svenska studenter.

1. Varje med universitetsexamen försedd studerande, tillhörande något, av härvarande universitetsmyndigheter, godkänt svenskt universitet, äger inskriva sig vid brittiska universitetet för att idka studier i och för vinnande av "Ph. D."-graden.
2. Denna grad kan vinnas inom alla fakulteter, den teologiska, juridiska, medicinska, humanistiska, naturvetenskapliga, tekniska och kommersiella.
3. Den beräknade studietiden vid brittiska universitetet uppgår till omkring 2 år.
4. Graden i fråga kan vinnas genom en avhandling jämte skriftlig eller muntlig tentamen, om så anses önskvärdt.

ALLA UPPLYSNINGAR

beträffande kurser, levnadsomkostnader jämte andra detaljer, kunna på begäran erhållas från

THE UNIVERSITIES BUREAU
IMPERIAL INSTITUTE, LONDON.

Dina blommors trevnad
Är ditt hems trevnad.

Detta uppnås genom
användande av

Stidsvigs

Blomstergödning

A.-B. FETTINDUSTRI,
Malmö.

Finnes hos de flesta frö- & blomsterhandl.

GÅSHAGA RESTAURANT SÖDRA LIDINGÖN

UNDER HELGDAGARNA
BÄSTA TILLFLYKTSORT

G O D M A T
F I N A V I N E R
H Ä R L I G T L Ä G E

Vördsamt

ALLM. BREVIK 11 NORE LINDGREN RIKS BREVIK 126

ZORN

hans barndom, ungdom och studieår (1860—1881)
Av Prof. AXEL TALLBERG.

Konstakademiens sekr. Dr. LUD-
VIG LOOSTRÖM skriver i sitt förord
till boken bl. a.:

Jag har med synnerligt stort in-
tresse och dito nöje tagit del av de
livliga skildringarna av vår oförläkne-
lige vän Zorns ungdomshistoria.

Och så har jag endast att önska
Zornboken all den lycka och fram-
gång som den i så hög grad
förtjänar.

Nya Dagl. Alleh. skriver:

"... i allra högsta grad
intressant... en klar bild
av Zorns lysande konst-
närarbana... Boken talar
bäst för sig själv."

**Bokförlaget
MINERVA**

LUXIN

BÄSTA METALL-
PUTSMEDEL

flytande eller
i pulver.

AKTIEBOLAGET
WILH. BECKER
STOCKHOLM.

En plats-annons uti
Vermlands-Tidningen
läses i öfver
Vermlandshem. **10,000**
Länets enda dagliga tidning.
Huvudkontor: Karlstad.

*Husmoderns bebymmer
lätts om hon använder*

Norrans Jästpulver No 1910

*Bepröval och erkänd
som det förnämligaste!*

Åkietbolaget Tekniska Fabriken Norrans Jäst

Lediga platser
Platssökande
Inackorderingar
samt
Diverseannonser
återfinnas i B: numret.

Gahns

Maniol

Fukt och kyla huden ej tål
Använd dagligen Gahns Maniol

Höföperasångerskan
Madame Skilondz åsikt om
Läkerol-Bröst-Tabletten:

Läkerol Tabletter äro utmärkta.
Jag har använt sådana såväl
vid heshet som i och för uppfriktande
av munn och svalg vid sången.
Jag rekommenderar "Läkerol" på det
varmaste.

Madame Andrejevna Skilondz

Stockholm
den 15/4 19.

Krantz